

conspectu omnium publice ictus accipiat flagelorum, et carēat ingenuitatis suā statu, parentibus eiusdem, cui violentus extiterat, aut ipsi virgini vel viduæ quam rapuerat, in perpetuum serviturus: ita ut ad eius, quam rapuerat, coningum nullo unquam tempore redeat. Quod si factum fortasse constiterit¹, quidquid de raptoris rebus pro contumelio suo perceperat, una cum ipso raptore amittat, illis proculdubio parentibus profutura, quorum hoc negotium fuerit exsequutum instantia. Quod si vir de alia uxore filios habens legitimos, raptum postea fecisse convincitur, ipse videlicet solus in eius quam rapuit serviturus potestate tradatur. Res tamen raptoris filii eius legitimi obtinebunt.

II. Flvs. Rcsnts. Rex².

Si a potestate raptoris puellam parentes eripere potuerint.

Si parentes mulierem vel puellam raptam excusserint, ipse raptor parentibus eiusdem mulieris vel puellæ in potestate tradatur, et ipsi mulieri penitus non liceat ad eundem virum se coniungere. Quod si facere præsumperint, ambo morti tradantur. Si certe ad episcopum vel ad altaria sancta confugerint, vita³ concessa, omnibus modis separantur, et parentibus raptæ servituri tradantur.

III. ⁴ *Si consentiant raptoris parentes de disponata puella.*

Si parentes raptoris consenserint, pretium filiæ suæ quod cum priore sponso definisse noscuntur, in quadruplum eidem sponso cogantur exsolvare. Idem vero raptor legibus sponso inexcusabili maneat abdicatus.

IV. ⁵ *Antiqua. Si fratres, vivo an defuncto patre, consentiant raptoris sororis.*

Si, vivo patre, fratres consenserint raptoris, aut in raptu sororis concii comprobantur⁶, excepta morte, damnum quod de raptoribus est constitutum, excipiant. Si vero post obitum patris fratres sororem suam raptoris tradiderint, vel raptor levandam consenserint, pro eo quod eam vel vili personæ, vel contra voluntatem suam nuptui tradiderint, cuius etiam honorem debuerant exaltare, medietatem facultatis suæ amittant, ipsi ni-

¹ Legion. contigerit.

² Card. Fls. Rcs. Toled. got. sin autor ni nota.

³ Emilian. et illis a Rege fuerit vita concessa.

⁴ Legion. y Card. Antiqua.

⁵ Legion. Fls. Cindasvindus Rex.

⁶ Legion. probantur.

⁷ Card. de raptoribus aut adulteris.

⁸ Card. aut adulteris.

hilominus sorori suæ tradendam, et insuper in presentiam aliorum a iudice quinquagena flagella suscipiant; ut hoc alii commoniti terrore formident. Adiutores vero raptoris, qui cum ipso fuerint, disciplinam legis accipiant, sicut est in lege alia constitutum. Raptor autem inexcusabiliter superiori lege, et in rebus et in status sui dignitate damnetur.

V. *Antiqua. Si quicunque rapiat alienam sponsam.*

Si quicunque alienam sponsam rapuerit, de facultatibus raptoris ipsius medietatem pueræ, aliam vero medietatem sponso iubemus addici. Quod si minimam aut nullam habeat facultatem, his quos supra memoravimus, cum omnibus quæ habuerit, tradatur ad integrum, ita ut, venundato raptore, de eius pretio æquales habeant portiones. Ipse autem raptor, si peractum scelus est, puniatur.

VI. *Antiqua. Si quispiam de raptoribus⁷ occidatur.*

Si quis de raptoribus⁸ fuerit occisus⁹, pro homicidio non teneatur, quod¹⁰ pro defendenda castitate commissum est.

VII. Flvs. Cntsnts. Rex.

Antiqua.

Infra quod tempus liceat accusare raptoris, et si parentibus vel puellæ cum raptore de nuptiarum definitione conveniat.

Raptorem virginis vel viduæ infra XXX. annos omnino liceat accusare. Quod si cum pueræ parentibus, sive cum eadem pueræ vel viduæ de nuptiis fortasse convenerit, inter se agendi licentia negari non poterit. Transactis autem XXX. annis, omnis accusatio sopita manebit.

VIII. Fls. Rcts. Rex¹¹.

Si servi mulierem ingenuam rapuerint.

Aequitatis oportunitas exigit legem ponere sequuturis, unde dubitationis occasio inter præsentes occurrit. Si servi igitur, sciente domino vel iubente, raptum¹² facere præsumperint, ad omnem legalem¹³ satisfactionem servorum dominus iudicis instantia compellendus est. Quod

⁹ Legion. occisus, mors eius pro homicidio. Lind. occisus, ille qui percussit ad homicidium non teneatur.

¹⁰ Legion. quia.

¹¹ Toled. got. Fls. Cnd. Rex. Legion. añade: Antiqua.

¹² Emilian. raptum virginum.

¹³ Legion. legis.

si extra voluntatem domini servi talia perpetraverint, iudicis iidem sententia comprehensi, ac decalvationis foeditate multati, trecentenis insuper singuli flagellorum ictibus verberentur. Ille tamen servus, qui idem se ingenuæ mulieri per rapinam copulari quæsivit, poenali sententia subiacebit.

IX. Flvs. Cntsnts. Rex¹.

Si servus mulierem libertati traditam rapuerit.

Si servus libertam rapuisse detegitur, quoniam iam non unius conditionis esse noscuntur, ideo si idoneus est servus, qui talia fecisse² detegitur, et idoneam libertam rapuisse invenitur, si voluerit³ dominus eius C. solidos pro eo componat. Si certe⁴ noluerit, eundem servum tradere non desistat, ita ut ipsi mulieri ultra non licet eundem raptorem sibi in coniugio copulari⁵. Quod si ad eius aliquando coniugium venerit, et filii exinde fuerint procreati, dominus ille, cuius servus rapti crimen admiserat, et servum et agnationem sibi vindicit servitaram. Sin autem rusticus, aut vilissimus servus esse noscitur, et similem libertam rapuisse cognoscitur; quantum ipsum servum valere constiterit, tantum pretium dominus servi prædictæ mulieri persolvere procurabit⁶: ipse vero servus centenis flagellorum ictibus verberetur, et turpiter decalvatus, et in potestate domini sui erit perpetim permanens.

X. Flavius Cintasuintus Rex⁷.

Si servus ancillam alterius rapuerit.

Si servus ancillam iuris alieni rapuerit, ducendorum flagellorum verberibus cæsus ac decalvatus, ab ancilla etiam, si dominus ancillæ voluerit, absque dubio separetur.

IV. TITVLVS DE ADVLTERIIS.

I. *Si, conniente, aut non conniente uxore, cum alio viro adulterium fiat.*

II. *Si puella vel mulier disponata adulterasse reperiatur.*

III. *De adulterio uxoris.*

XI. *De sollicitatoribus filiarum, et uxorum alienarum, vel etiam viduarum, ac de his qui puellam aut viduam ingenuam, absque regio iussu, violenter dare marito præsumperint.*

Omne quod honestatem vitæ commaculat, legalis necesse est ut censura coercat. Idcirco sollicitatores adulterii uxorum, vel filiarum alienarum, atque viduarum, sive sponsorum, si per ingenuum vel ingenuam, seu per servum aut ancillam, atque etiam libertum aut libertam, mox manifestis indicis talium scelerum mandatum deferentes patuerint, cum his etiam, a quibus missi fuerint⁸, iudicis instantia comprehensi, in eius potestate tradantur, cuius uxorem, vel filiam, aut sponsor sollicitasse reperiuntur: ut illi quoque de eis quod voluerit sit iudicandi libertas, quem vel coningalis ordo, vel parentalis propinquitas huius ultorem criminis legaliter esse demonstrat. Illi quoque, qui puellam ingenuam vel viduam, absque regia iussione, marito violenter præsumperint tradere, quinque libras auri ei, cui vim fecerint, cogantur exsolvare, et huiusmodi coniugium, si mulier dissentire probatur, irritum nihilominus habeatur.

XII. *Flavius gloriosus Recesvintus Rex⁹.*

De ingenuis atque servis quos in raptu¹⁰ interesse constiterit.

Qui in raptu¹¹ interfusse dinoscitur, si liber est, sex auri uncias reddat, et L. ictus flagellarum publice extensus accipiat. Nam si servus fuerit, et sine domini voluntate hoc fecerit, centum publice flagella suscipiat. Quod si servus in raptu¹² interfuerit cum domini voluntate, dominus ita pro eo componat, sicut et de ingenuis est constitutum.

IV. *Si adulter cum adultera occidatur.*

V. *Si pater vel propinquus in domo adulteram occiderint filiam.*

VI. *Quod servi præventos adulteros occidere non iubentur.*

⁶ Legion. procuret.

⁷ Legion. añade: Antiqua.

⁸ Card. fuerint, aut si minime missi extiterunt, iudicis instantia &c.

⁹ Toled. got. sin autor ni nota. Card. Fls. Chds. Legion. Fls. Cnd. R. Antiqua.

¹⁰ Card. in raptu vel adulterio.

¹¹ Card. in raptu vel adulterio.

¹² Card. in raptu vel adulterio.

- VII. Si puella, vel vidua ad domum alterius pro adulterio venerit, eamque vir ipse coniugem habere velit.
- VIII. Si mulier ingenua sponte adulterio cuiusque se misceat viro.
- IX. Si mulier ingenua marito alterius sese adulterii iungat stupro.
- X. Pro adulterio torquendos servos et ancillas in capite dominorum.
- XI. Si pro celando adulterii scelere mancipium libertati tradatur.
- XII. De adulterorum coniugum rebus.
- XIII. De personis quibus adulterium accusare conceditur, et qualiter perquiri aut convinci iubetur.
- XIV. Si ingenuus sive servus virginem aut viduam ingenuam violenter polluisse adulterio detegitur¹.
- XV. Si ingenuus, sive servus, nesciente domino, alienam consentientem adulterasse convincitur ancillam.
- XVI. De adulterio ancillae, si cum adultero violenter id fecisse probetur.
- XVII. De meretricibus ingenuis, vel ancillis, aut si earum scelus indices perquirere, vel corrigerre noluerint.
- XVIII. De immunditia Sacerdotum et Ministrorum.

I. Antiqua. Si, connivente, aut non connivente uxore, cum alio viro adulterium fiat.

Si quis uxori aliena adulterium intulerit violenter, si ipse adulter filios habens legitimos talia perpetraverit, ipse solus absque rebus addicatur marito mulieris. Si autem filios legitimos non habuerit, quibus facultas sua deberi legitime possit, cum omnibus rebus suis in potestate mariti mulieris deveniat, ut in eius potestate vindicta consistat. Quod si mulieris fuerit fortasse consensus, marito similis sit potestas de his faciendi quod ei placet.

II. ² Antiqua. Si puella³ vel mulier sponsata adulterasse reperiatur.

Si inter sponsum et sponsae parentes, aut cum ipsa forsitan muliere, quae in suo consistit arbitrio, dato pretio, et sicut consuetudo est, ante testes facto placito de futuro coniugio, aut cum parentibus⁴ eius, quibus lex potestatem tribuit, facta fuerit definitio, et postea puella vel mulier adulterium commisso detegitur, aut fortasse alteri viro se dispondisse, vel in coniugio sociasse probatur, una cum adultero, sive iniusto marito, vel sponso inlicito, quem sibi contra priorem definitionem sociare præsumpsit, in potestate prioris tradantur sponsi cum rebus suis omnibus servituri; si tamen filios de priori coniugio adulter ille vel transgressor, seu mulier ipsa non habuerit. Quod si filios legitimos habere probantur, tunc omnes res ad eosdem filios pertinebunt. Ipsi tamen, id est, tam mulier ipsa scelerata, quam etiam vir ille, qui eam adulterasse, aut dispone, vel in coniugio sibi sociasse dinoscitur, in potestate illius, cui primum prædicta mulier pacta⁵ fuerat, servituri tradantur⁶.

¹ Legion. y Lind. adulterii causa venerit.

² Toled. got. Noviter emendata antiqua.

³ Legion. Si puella disponata.

⁴ Legion. aut cum parentibus eius virginis, aut cum muliere, quae in sua manet potestate, facta fuerit definitio.

⁵ Toled. got. y Lind. pacta.

⁶ Lind. tradantur: ut de his quod voluerit faciendi ha-

III. Antiqua. ⁷ De adulterio uxoris.

Si cuiuslibet uxori adulterium fecerit, et deprehensa non fuerit, ante iudicem competentibus signis vel indiciis maritus accusat. Et si mulieris adulterium manifeste patuerit, adulter et adultera secundum superioris legis ordinem ipsi tradantur, ut quod de eis facere voluerit, in eius proprio consistat arbitrio.

IV. Antiqua. Si adulter cum adultera occidatur.

Si adulterum cum⁸ adultera maritus vel sponsus occiderit, pro homicidio non teneatur.

V. Flvs. Rcs. Rex⁹.

Si pater vel propinquai in domo adulteram occiderint filiam.

Si filiam in adulterio pater in domo sua occiderit, nullam poenam aut calumniam incurat. Si certe eam reservare¹⁰ voluerit, faciendo de ipsa et de adultero quod voluerit habeat potestatem. Similiter et fratres, sive patrui post obitum patris faciendo habeant potestatem.

VI. Antiqua. Quod servi præventos adulteros occidere non iubentur.

Sicut parentibus in domo repertos adulteros necare conceditur, ita præventos a servis perimit non iubetur. Sed quum eos servi repererint, sub honesta custodia teneant, donec aut domino dominus, aut iudici præsentandos exhibeant, et detectos certis indiciis, legalis poena percellat.

beat potestatem, et pretium ad illum sponsum, qui dederat, revertatur.

⁷ Toled. got. Noviter emendata antiqua.

⁸ Vigil. adulterum vel adulteram.

⁹ Toled. got. sin autor ni nota. Legion. y Card. Antiqua.

¹⁰ Toled. got. y Legion. servare.

VII. Antiqua. Si puella vel vidua ad domum alterius pro adulterio venerit, eamque vir ipse coniugem habere velit.

Si puella ingenua seu vidua ad domum alienam adulterii perpetratione¹ convenerit, et ipsam ille uxorem habere voluerit, et parentes, ut se habeant, adquiescant; ille pretium det parentibus quantum parentes pueræ velint, vel quantum ei cum ipsa muliere convenire potuerit. Mulier² vero de parentum rebus nullam inter fratres suos, nisi parentes voluerint, habeat portionem.

VIII. Antiqua. Si mulier ingenua sponte adulterio cuicumque se misceat viro.

Si ingenua mulier cuicumque viro se adulterio volens miscuisse detegitur, si eam ipse uxorem habere voluerit, habeat potestatem. Si autem noluerit, sua imputet culpæ, quæ se adulterio volens miscuisse cognoscitur.

IX. Antiqua. Si mulier ingenua marito alterius sese adulterii iungat stupro.

Si qua mulier ingenua marito alicuius adulterio se sociaverit, et hoc³ manifestis⁴ indiciis convicta patuerit, addicatur uxori cuius marito se miscuit, ut in ipsius potestate vindicta consistat⁵.

X. ⁶ Antiqua. Pro adulterio torquendos servos et ancillas in capite dominorum.

Pro causa adulterii etiam in domini dominæve capite, servi vel ancillæ torquendi sunt, ut veritas certius possit inveniri, et indubitanter agnosciri.

XI. Antiqua. Si pro celando adulterii scelere mancipium libertati tradatur.

Si quis pro occultanda veritate mancipium manumittat, ne possit pro adulterii probatione torqueri, libertas data non valeat.

¹ Legion. y Lind. adulterii causa venerit.

² Card. Legion. y Lind. puella.

³ Legion. y Lind. et ex hoc.

⁴ Legion. y Card. manifesta probatione convincitur. Lind. manifestis indiciis et probatione convincitur.

⁵ Card. añade: si tamen uxor consentanea huius adulterii non adprobatur.

⁶ Emilian. Legion. y S. J. R. sin autor ni nota.

⁷ Toled. got. Flvs. Cindasvintus Rex. Noviter emendata. Legion. Fls. Gls. Cindasvintus Rex. Antiqua noviter emendata. Card. Fls. Chds. Antiqua. Lind. Fls. Chds. Rex.

XII. ⁷ De adulterorum coniugum rebus.

Præterita quidem legis sanctione constitutum recolimus, adulteram mulierem, pariter et adulterum marito eius tradi debere. Tamen quia de rebus eorum saepe iudices dubitare contingit, ideo specialiter decernere necessarium extitit, ut si uxoris adulterium, proponente viro, manifeste patuerit, et tam adultera, quam adulter de priori coniugio legitimos filios non habuerint, omnis eorum haereditas marito mulieris adulteræ cum personis pariter addicatur. Certe si filios legitimos de priori coniugio adulter habuerit, ipsis eius haereditas ex omnibus pertinebit, et huius tantum persona marito adulteræ subiacebit. Vxor autem adultera, si de priori coniugio, vel⁸ postremo legitimos filios habere dinoscitur, sequestra filii de priori coniugio portione, et in eorum potestate redacta, sic suorum filiorum, ex eadem quæ postmodum in adulterio convincitur, coniuge creatorum, maritus eius portionem obtineat⁹, ut post suum obitum eisdem filiis relinquat possidendum. Ita tamen, ut postquam uxor adultera in potestatem fuerit mariti redacta, nulla sit illi ulterius, vel fornicandi cum ea, vel in coniugium illam sibi sociandi licentia. Nam si fecerit, ipse quidem nihil de rebus eius habiturus est; omnis taræ mulieris facultas, aut filii eius legitimis, aut, si filii defuerint, haeredibus mulieris ex toto proficiat. Similis ratio et de sponsatis forma servetur.

XIII. Flavius Cintasvintus Rex¹⁰.

De personis, quibus adulterium accusare conceditur, et qualiter perquiri aut convinci iubetur.

Si perpetratum scelus legalis censura non reprimit, sceleratorum temeritas ab adsuetis¹¹ vitiis nequaquam quiescit. Ideoque quia quorundam interdum uxores viros suos abominantes, seseque adulterio polluentes, ita potionibus quibusdam vel maleficiorum factionibus eorumdem virorum mentes alienant atque precipitant, ut nec agnatum uxoris adulterium accusare publice vel deferre¹² valeant, nec ab eiusdem adulteræ consortio vel dilectione discedant; id in causis talibus omnino servandum est, ut si eiusdem adulteræ, aut¹³ decepti mariti ætate sunt legitimi filii, ipsis iuxta quod maritus¹⁴ adulteræ requirere poterat, sit apud iudicem¹⁵ mulieris

⁸ Lind. et de postremo.

⁹ Toled. got. accipiat et obtineat.

¹⁰ Lind. Fls. Gls. Rcds. Rex. Legion. añade: Antiqua.

¹¹ Legion. adsuetis nequaquam.

¹² Emilian. Legion. Card. Toled. got. y Lind. defendere.

¹³ Card. et decepti.

¹⁴ Card. iuxta quod maritus adulterum require potest &c.

¹⁵ Legion. iudicem adulterum.